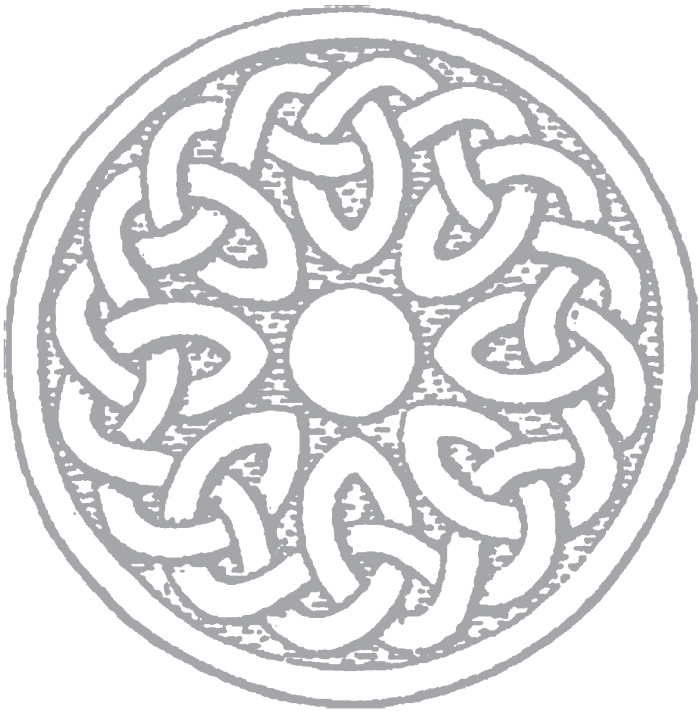

DE TWEEDE DODE

ZUSTER FIDELMA

Reeds verschenen in deze reeks:

1. Absolutie voor moord
2. Lijkwade voor een aartsbisschop
3. Moord in de abdij
4. De listige slang
5. Het web van Araglin
6. De vallei van het kwaad
7. De verdwenen monnik
8. Dood van een pelgrim
9. Vrouwe van het duister
10. Het klooster van de dode zielen
11. De gekwelde abt
12. De nacht van de das
13. De leprozenbel
14. Moord uit de golven
15. Een gebed voor de verdoemden
16. Dansen met demonen
17. Het valse concilie
18. De duif des doods
19. De bloedkelk
20. De zevende bazuin
21. Verlossing door bloed
22. En de hel volgde hem...
23. Bezoedeld halo
24. Het zegel van de duivel
25. De tweede dode

Fidelma als stripverhaal:

1. Absolutie door moord (SC) ISBN 9789034305534
1. Absolutie door moord (HC) ISBN 9789034305541
2. Een lijkwade voor een aartsbisschop (SC) ISBN 9789034306807
2. Een lijkwade voor een aartsbisschop (HC) ISBN 9789034306814

Meer informatie over de uitgaven van
Uitgeverij De Leeskamer kunt u vinden
op onze internetsite:

www.Leeskamer.nl

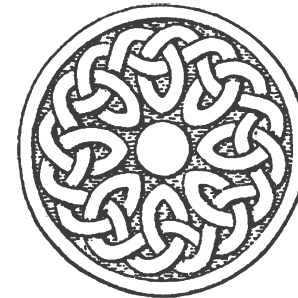
of schrijf naar Uitgeverij De Leeskamer,
Boldijk 4, 7021 JA Zelhem (Nederland)

Wilt u op de hoogte worden gehouden van nieuwe uitgaven?
Een mailtje naar Info@Leeskamer is voldoende om u aan te
melden voor onze nieuwsbrief, die een paar keer per jaar verschijnt.

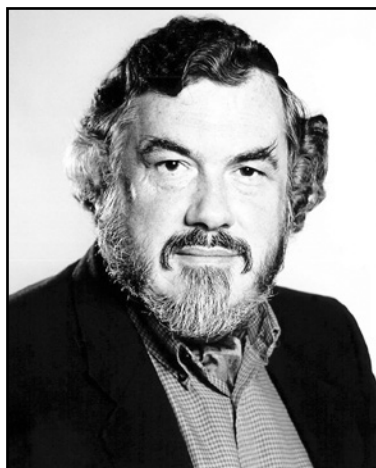
PETER TREMAYNE
ZUSTER FIDELMA 25

DE TWEEDE DODE

EEN KELTISCH MISDAADMysterIE

De Leeskamer

Peter Tremayne is het pseudoniem van de Ierse wetenschapper en schrijver Peter Berresford Ellis. Hoewel hij op 10 maart 1943 in Coventry (Engeland) geboren is, heeft hij door zijn uit Cork afkomstige Ierse vader sterke banden met Ierland. Zijn moeder is van een oude Saksische familie, zijn grootmoeder is afkomstig uit een Bretons geslacht. Na zijn studie besloot hij net als zijn vader de journalistiek in te gaan. Hij werkte voor diverse Engelse bladen en begon daarnaast boeken te schrijven. Zijn eerste boek verscheen in 1968 (*Wales - A Nation Again*) en ging over de strijd om politieke zeggenschap van Wales met de regering in Londen. In 1975 werd hij full-time schrijver. Hij werd bekend door zijn populair-wetenschappelijke boeken over de Keltische geschiedenis, die hem een groot aantal bekroningen opleverden, inclusief een eredoctoraat aan de universiteit van Londen.

Vanaf 1977 begon hij onder de naam Peter Tremayne ook fictie te schrijven, voornamelijk horror en heroic fantasy. Tussen 1983 en 1993 schreef hij ook acht avonturenthrillers onder de naam Peter MacAlan. *Zuster Fidelma* kwam tot leven in 1993, toen Peter een paar korte verhalen over haar schreef om te laten zien hoe de wetten van de brehons in die tijd in Ierland werkten en hoe een vrouw in die maatschappij als juriste zou kunnen functioneren. De Engelse uitgeverij Headline vroeg hem vervolgens om langere verhalen over Fidelma en deze bleken zo succesvol dat ze keer op keer herdrukt moesten worden, regelmatig zelfs al op de dag van verschijning. De boeken over zuster Fidelma verschijnen inmiddels in zeventien talen en de eerste twee verhalen zijn ook als stripverhaal verschenen.

Voor meer informatie kunt u terecht op de site van Uitgeverij De Leeskamer en op de zeer uitgebreide Engelstalige site van de *Sister Fidelma-society*, waar nog veel meer over de auteur en over Fidelma te vinden is. Ook kunt u zich daar abonneren op het drie keer per jaar verschijnende *Sister Fidelma*-tijdschrift *The Brehon* en een aantal met zuster Fidelma verbonden artikelen bestellen.

Het internetadres van de Fidelma-society is:

www.sisterfidelma.com
(PMB 300, 648 Hanes Mall Boulevard
Winston-Salem, NC 27103, USA)

De tweede dode is een uitgave van
Uitgeverij De Leeskamer, 7021 JA Zelhem, Nederland
© 2015 by Peter Tremayne
© 2026 Nederlandse editie Uitgeverij De Leeskamer
Oorspronkelijke titel: *The second death*
Vertaling: Erna Teunissen
Met dank aan Willem van Bentum, Cobi Breekveldt,
Marco Books, Kris Buyse en Inge Tijjsma-Geurs
Omslagontwerp: Leo Wildschut
ISBN 9789086060528
NUR 332

Voor Vick en Stef van Leeuwen en laten we Harry, Callum en Ella ook zeker niet vergeten.

*Et infernus et mors missi sunt in stagnum ignis.
Haec est mors secunda: stagnum ignis.*
Toen werden het dodenrijk en de dood in de vuurpoel gegooid.
Dit is de tweede dood: de vuurpoel.

Apocalyps 20:14

Latijs, spreektaal, naar Hiëronymus (4e eeuw)

BELANGRIJKSTE PERSONAGES IN DIT VERHAAL

Fidelma van Cashel, een *dálaigh* (soort onderzoeksrechter) in het Ierse rechtssysteem van de zevende eeuw na Christus

Broeder Eadulf van Seaxmund's Ham in het zuiden van Engeland, levensgezel van Fidelma

IN CASHEL

Colgú, koning van Muman en broer van Fidelma

Finguine, tánaiste of troonopvolger van de koning

Alchú, zoon van Fidelma en Eadulf

Muirgen, verzorgster van Alchú

Dar Luga, airnbertach of hofmeester van het paleis

Broeder Conchobhar, apothecaris

Ferloga, herbergier op bezoek uit Rath na Drinne

Séгдаe, abt van Imleach en de hoogste bisschop van Muman

Fíthel, opperbrehon van Muman

KRIJGERS VAN DE LIJFWACHT VAN DE KONING

Aidan, waarnemend commandant

Enda

Luan

IN DE STAD CASHEL

Rumann, herbergier

Cerball, heer van Cairpre Gabra

BIJ DE CLEASAMNAIG BAODAIN (BAODAINS ARTIESTEN)

Baodain, leider van de artiestengroep

Escrach, zijn vrouw

Echdae, acrobaat te paard

Echna, zijn levensgezel

Tóla, paardentrainer

Ronchú, goochelaar

Comal, zijn vrouw

IN HET MOERASLAND VAN OSRAIGE

Rechtabra, boer

Ríonach, zijn vrouw

Duach, vriend van Rechtabra

Cellaig, vriend van Rechtabra

IN DE BERGEN VAN DE HOGE VELDEN

Broeder Finnsnechta, kluzenaar

IN CILL CAINNECH

Feradach, cenn-feadh, commandant van de stadswacht

Saran, abt

Broeder Failge, zijn beheerder

Ruán, brehon van Coileach, heer van het moerasland

Dar Badh, bediende

Noot van de schrijver

De gebeurtenissen in dit verhaal volgen chronologisch op die van *Het zegel van de duivel*. Het is 671 na Christus, tijdens de laatste dagen van de maand die ooit *Giblean* werd genoemd, nu april. We bevinden ons in de aanloop naar de jaarmarkt van *Bealtaine* in Cashel, die op de eerste dag van *Cetsoman* wordt gehouden. In Cormac's Glossary (*Sanas Chormaic*) uit de negende eeuw wordt dit uitgelegd als *cét-sam-sín*, het eerste zomerweer. Nu noemen we het mei.

Voor een beter begrip is het goed te weten dat de annalen en kronieken van Ierland in deze tijd melding maken van brand en vernietiging van drie grote Ierse abdijen. Deze werden Armagh, Bangor en het "Godshuis van St. Telle" genoemd. De laatste was gevestigd aan de grens van Westmeath. Hoewel er enig verschil zit tussen de data in de verschillende annalen, ben ik uitgegaan van de data van *Annála Ríoghachta Éireann* (Annals of the Kingdom of Ireland), in het algemeen bekend als "The Annals of the Four Masters".

Ook is het misschien interessant voor de lezers om te weten dat Clochar, "Plek van de Steen", (tegenwoordig verengelst tot Clogher in County Tyrone) de plek was waar een abdij stond en waar later een kathedraal is gebouwd door St. Macartan (Aedh Mac Cairthinn), een discipel en vriend van St. Patrick. De huidige kerk is maar klein. De negende-eeuwse *Féilire Óengusso* vermeldt dat er een steen stond aan de rechterkant van de poort van de kathedraal. Vroeger was deze bedekt met goud en zilver, werd de *Cermant Cestach* genoemd en werd aanbeden door voor-christelijken. Er werd gedacht dat *Cermant* een lokale beroemdheid was, maar *Cestach* betekent "duistere mysteries". Ook werd naar de steen verwezen als de *Cloch Ór* (Gouden Steen), waarvan werd gezegd dat hij heilig was voor druiden. Dit was opgetekend in het middeleeuwse *Vita S. Maccarthinni Episcopi Clocharensi*. De aanwezigheid van de steen werd ook genoemd in diverse verslagen, tot in de achttiende eeuw. Heden ten dage schijnt hij niet meer te bestaan.

Voor wie plaatsnamen belangrijk vindt: Durlus Éile is Thurles, county Tipperary; Cill Cainnech (modern Iers – Cill Chainnigh) is natuurlijk Kilkenny; Sliabh Ard Achaigh (in modern Iers afgekort tot Sliabh Ardagh) zijn de Slieveardagh Heuvels – de bergen van de Hoge Velden. Daar in de buurt is de plek te vinden waar brehon Ruán woonde in de plaats Tulach Ruán, later verengelst tot Tullaroan. De streek Osraige heet tegenwoordig Ossory.

HOOFDSTUK EEN

Een rij van vijf, zes bont beschilderde wagens, sommige getrokken door geduldige muildieren, andere door ossen, kronkelde voort over de Slíge Dála, de hoofdweg die van Tara in het noordoosten naar Cashel liep, de hoofdstad van Muman, het meest zuidwestelijke deel van de Vijf Koninkrijken van Éireann. Op een lage helling, die uitkeek over de “weg der blinden” – zo genoemd omdat er werd gezegd dat de weg zo goed was aangelegd dat zelfs blinden er veilig gebruik van konden maken – stonden twee ruiters te kijken naar het langzaam bewegende, langgerekte lint.

‘Waar gaan ze naar toe?’ vroeg broeder Eadulf met verrassing in zijn stem, want hij en zijn medereiziger hadden net de top van de helling bereikt en kregen de processie in het oog.

De jonge krijger naast hem, Aidan, lid van de krijgers van de Gouden Halsband, de elitegarde van de koning van Muman, antwoordde onverschillig: ‘Naar Cashel, zou ik zeggen, vriend Eadulf. Waar zouden ze anders naartoe gaan in dit jaargetijde?’

‘Maar waarom?’ Eadulf was geërgerd omdat hij best wist wat het eindpunt van de Slíge Dála was. Had hij een paar jaar geleden niet de hele afstand afgelegd, van Cashel naar Tara en terug? Toch suggereerde Aidans antwoord dat hij er meer van zou moeten weten.

‘Bent u vergeten dat het over een paar dagen *Bealtaine* is, het feest van het Vuur van Bel?’

Eadulf fronste en probeerde nog steeds het verband te vinden. ‘En dus?’ drong hij aan.

‘Nou, op die dag vindt de *Oenach* plaats, de grote jaarmarkt van Cashel. Die markeert het begin van het zomerseizoen op het platteland.’

Een herinnering kwam tot leven. ‘Ik was het vergeten,’ bekende Eadulf. ‘Weet je, ik ben nog nooit in Cashel geweest tijdens dat feest. Het lot zorgde ervoor dat Fidelma en ik altijd op allerlei andere plekken

van de wereld waren als er jaarmarkt was.'

'Dan zult u er voor het eerst van kunnen genieten,' zei Aidan hartelijk. 'De jaarmarkt duurt negen dagen en in die periode zijn er allerlei atletiekwedstrijden, zoals boogschieten, demonstraties van bekwaamheid met wapens, paardenraces, voorstellingen van zangers en goochelaars, feestmalen, bijeenkomsten die worden voorgezeten door de koning en zijn opperbrehon... Echt, zelfs de grote jaarmarkten van Taillteann, Tlachtga en Carman verbleken bij onze jaarmarkt.'

Eadulf glimlachte om het trotse enthousiasme van de jonge krijger en richtte zijn aandacht weer op de rij wagens. Ze reden langzaam maar gestaag naar het zuidwesten over de brede hoofdweg van houten planken, die over de laaggelegen, drassige moerasgrond waren gelegd. Op steviger ondergrond werden wegen anders aangelegd. Daar werden ze gemaakt van aangestampte aarde en stenen, maar uit de aanleg door veengebied bleek de vernuftigheid en perfectie van de wegenbouwers. De weg was aangelegd met berkenhouten dwarsbalken waarop grote eikenhouten planken waren gelegd. Het gewicht van deze planken hield de dwarsbalken op hun plaats en zorgde voor een breed en vlak oppervlak, zodat twee wagens elkaar vlot konden passeren. De weg kon drassige gebieden oversteken door gebruik te maken van pontons en kon beken en rivieren oversteken met behulp van stenen of houten bruggen. Eadulf had ontdekt dat de aanleg en het onderhoud door strikte wettelijke regels werden bepaald en dat de verantwoordelijkheid voor het op orde houden van de wegen bij het plaatselijke stamhoofd lag.

Eadulf wist dat vanaf de plek waar hij en Aidan waren gestopt de weg nog een kilometer of twintig doorliep naar de grote Rots van Cashel, die oprees boven de vlakke. Het boven op de rots gebouwde fort van koning Colgú domineerde de omliggende landerijen. Langs de weg door het zompige land verrezen her en der enkele heuveltjes uit het moeras, als eilandjes in de zee. Het moerasland kon trouwens net zo verraderlijk en ongestuurd zijn als de zee en wie verdwaalde kon zomaar weggezogen worden in de gulzige muil van het moeras.

Ook al was Eadulf vergeten dat binnenkort het feest van het Vuur van Bel, de oude god van het licht, gevierd zou worden, hij had eraan herinnerd kunnen worden door de grote hoeveelheid gele bloemen, symbool voor "vuur", die op dat moment tot volle bloei kwamen in het landschap: brem, wilde gagel, dotterbloemen; zelfs havikskruid schoot hier en daar op.

Aan de andere kant van de hoofdweg lag zo'n moerasediland. Hij herkende het want het leek alsof er een groep ondoordringbare eiken stond, die nog donkerder werd door de ondergroei van klimop, die zich aan alles vastklampte. De plek heette Daire Eidnech – 'het met klimop begroeide eikenbosje'. Hij wist dat zich tussen die eiken een kleine kloostergemeenschap bevond, honderd jaar geleden gesticht door de

heilige Ruadhán van Lothra.

Wat kort, schel vogelgekrijs maakte dat hij opkeek naar de bleke zon, zo kenmerkend voor het eind van de lente. Hij kreeg de kleine, biddende vogel met zijn bekende grijze en roodbruine veren in de gaten toen de torenvalk op het punt stond zich op zijn prooi te storten. Een jonge haas sprong op dat moment weg en ook al zou de torenvalk groot genoeg zijn om het beestje aan te kunnen, het voordeel van de verrassing was weg. Eadulf keek met een zekere mate van tevredenheid toe hoe het dier ontsnapte. Hij vroeg zich even af waarom de plaatselijke hazen geen leger groeven, zoals in zijn eigen land. De hazen hier maakten hun leger of schuilplaats door een ovaal kuiltje met mos te bekleden. Terwijl hij zich die vraag stelde, schoot hem ook meteen het antwoord te binnen: het was onmogelijk om een droog hol te graven in het natte veen.

'We moeten terug naar de hoofdweg, vriend Eadulf, als we voor het donker in Cashel willen zijn,' zei Aidan, Eadulfs gedachten onderbrekend, terwijl hij gebaarde naar de positie van de zon.

Eadulf erkende het met een hoofdknik en drong zijn rustige grijswitte rijdier met de zwarte vlek op het voorhoofd de helling af. Ze hielden zich daarbij aan het kleine, droge pad, dat ze tot nog toe door het moeras hadden gevolgd om op de grotere hoofdweg te komen. Het was niet moeilijk het pad dat over de hogere delen kronkelde te volgen, maar je moest goed opletten in dit gebied want het zou gevaarlijk zijn als je de vaste ondergrond zou kwijtraken. Het moeras klauwde van alle kanten. Zelfs een pad als dit, slechts breed genoeg voor een enkel paard, was in de wet opgenomen en de naburige stamhoofden werden verantwoordelijk gesteld voor het onderhoud.

Het kostte de beide mannen nog wel een poos om bij de hoofdweg te komen, waar ze even inhielden.

'We kunnen ruim voor zonsondergang thuis zijn,' zei Aidan vol vertrouwen. 'Vanaf hier is de weg makkelijk dus kunnen we wat sneller rijden, als u dat wilt. De paarden worden niet moe van deze vaste ondergrond en het is niet ver meer.'

Eadulf antwoordde direct door met zijn hoofd nee te schudden. Hij ging er alleen met grote tegenzin te paard op uit, zelfs als het rijdier een kalm karakter had, zoals zijn huidige paard.

'We gaan stapvoets verder,' zei hij. 'We hebben tijd genoeg.'

Ze reden verder, ontspannen in de middagzon, want hoewel de zon zwak was, gaf zij toch warmte aan het lichaam. Al snel hadden ze er een paar kilometer op zitten, terwijl de bodem langzamerhand oprees boven het moeras. In het zuiden en westen verschenen wat hogere heuvels. Net toen ze door een dun begroeid bosgebied reden, zagen ze verderop een rookkolom en roken ze de bittere brandlucht die op een lichte bries hun kant opdreef. Terwijl ze de weg volgden, slingerend door het bos, kwamen ze uit bij een recht stuk weg. Voor hen was de rij wagens, die

ze eerder hadden gezien, aan de kant van de weg tot stilstand gekomen.

Het was duidelijk wat de oorzaak was van de rooksluier. Rond de laatste wagen van de rij hing nog veel rook, hoewel er geen vlammen te zien waren. Een groep mannen en vrouwen stond er omheen; het merendeel had nog emmers vast, andere hadden bezems, twijgjes of dekens in de hand. Het paar ossen, dat de brandende wagen had getrokken, was uitgespannen en een eindje verder langs de weg in veiligheid gebracht. Nu leek er een ruzie te ontstaan onder degenen die de brand hadden geblust. Er werd geschreeuwd met felle gebaren.

Aidan versnelde van stapvoets naar draf om snel ter plaatse te zijn. Het geluid van naderende paarden zorgde ervoor dat het groepje mensen zich omdraaide en dat de ruziemakers stilvielen terwijl ze keken hoe Aidan en Eadulf naderden.

'Is er iemand gewond?' riep Aidan, terwijl hij zijn paard inhield. De brand zelf bleek niet ernstig te zijn geweest, gelukkig.

In eerste instantie gaf niemand antwoord, maar diverse mensen keken naar een van hen, een lange breedgeschouderde man, die kennelijk hun aanvoerder was. Hij zag er uit als een smid, met blote onderarmen en een leren wambuis, die zijn gespierde armen maar nauwelijks bedekte. Zijn bleke blauwe ogen contrasteerden met zijn donkere, krullende haar.

'Wie zijn jullie?' vroeg hij bot. Toen viel zijn blik op de gouden halsband om Aidans nek. 'Het spijt me, krijger,' mompelde hij. Hij had kennelijk het embleem van de Nasc Niadh, de lijfwacht van de koning van Muman, herkend.

'En u bent?' vroeg Aidan net zo kortaf.

'Ik ben Baodain, de leider van de *Cleasamnaig Baodain*. U hebt misschien over ons gehoord?'

'De Baodain-spelers?' echode Aidan.

'We zijn artiesten op weg naar Cashel voor de grote jaarmarkt.'

'Dat had ik ook al bedacht.' Aidan wees naar de beschadigde wagen. 'Ik vraag het nog eens, is er iemand gewond? Kunnen we helpen?'

Baodain keek zenuwachtig naar zijn gezelschap voor hij antwoord gaf: 'De voerman van de wagen is bevangen door de rook.'

Eadulf had belangstellend naar de wagen zitten staren, want het was een ongebruikelijk type in dit land. Hij had vier wielen en was overkapt met een houten dak, zoals hij wel in Gallië had gezien. In Rome werden dergelijke wagens, die nog steeds hun Gallische naam *rhedā* droegen, vaak gebruikt om hele gezinnen naar hun zomervilla's buiten de stad te brengen. Er was ruimte voor zes zitplaatsen en bagage. De wagen was nauwelijks door het vuur beschadigd. In feite leek de brandschade zich te beperken tot de voorkant, waar de voerman zat. De achterkant van de wagen zag eruit als een houten hut op wielen en leek intact.

Eadulf wendde zich met een vragend gezicht naar de man die zich

Baodain noemde.

'Hoe erg zijn de verwondingen van de man?'

Baodain haalde onverschillig zijn schouders op.

'De voerman is dood!' riep een vrouw en de menigte draaide zich om in die richting. Ze stond bij de achterkant van de volgende wagen en Eadulf zag dat ze jong en aantrekkelijk was.

Hij sprong van zijn paard. 'Ik zal zijn lichaam onderzoeken.'

Baodain versperde hem meteen de weg. 'We wensen geen inmenging van een buitenlandse geestelijke,' gromde hij, Eadulfs accent als buitenlands herkenkend. 'We handelen deze zaak zelf af.'

Aidan leunde voorover op zijn paard, zijn hand gleed naar het gevest van zijn zwaard en bewoog het lichtjes in de schede als niet mis te verstaan gebaar.

'Dit is Eadulf, echtgenoot van vrouwe Fidelma, zus van koning Colgú van Cashel. Jullie aanvaarden zijn gezag, zoniet hebben jullie verantwoording af te leggen aan mij. Ik ben Aidan, waarnemend commandant van de lijfwacht van de koning.'

Baodain aarzelde een moment alsof hij het bevel wilde betwisten, maar deed toen met een zucht een stap naar achteren. Daarna gingen de anderen ook aan de kant, waardoor er een doorgang ontstond. Aan het eind ervan kon Eadulf een lichaam zien liggen naast de volgende wagen, verderop in de rij. Eadulf liep er snel naartoe. Het lag op z'n buik op de modderige weg. Klaarblijkelijk hadden de vlammen vooral de linkerkant van het lichaam geraakt. Terwijl hij probeerde zijn weerzin over de verwondingen en de stank van geroosterd vlees te verbergen, knielde hij naast het lijk. Het was van een jongen, gekleed in een ruw geweven cape die ook gedeeltelijk verbrand was. De voeten leken tamelijk klein, want een leren sandaal was van zijn voet afgevallen en lag er nu naast. De wollen kap was nog intact en verborg het grootste deel van zijn hoofd.

Eadulf duwde het lichaam voorzichtig op de rug. De kap viel af en toen dat gebeurde, hapte hij verbaasd naar adem. De kant van het gezicht die niet door de vlammen was beschadigd, was duidelijk van een jonge vrouw. Ook dood was ze nog mooi. Haar gezicht was hartvormig, de huid was bleek, maar er leek een vage levendigheid in te zitten alsof het dode meisje elk moment haar ogen zou kunnen openen en naar hem glimlachen.

Eadulf perste zijn lippen op elkaar terwijl hij zijn emoties onder controle probeerde te krijgen. Dat een mooie jonge vrouw te maken kreeg met een gewelddadige dood was altijd moeilijker dan de dood van een lelijke bejaarde. Eén ding bevreedde hem meteen. De brandwonden aan de linkerhelft van het lichaam waren niet erg genoeg, naar zijn oordeel, om tot de dood te leiden. Pijn en schrik, ja... misschien was ze gestorven van schrik? Zijn scherpe ogen onderzochten nu het lichaam